

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

Widmung

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

IO. PETRO CARAFÆ .TT. S.

Clementis Cardinali Theatino Bernardi
nus Scardaxonus. S. P. D.

liber J. Apuicorum Paderborn
Lucubrationem de castitate hanc
nostram præstâtissime pater, quã
iam pridem quum adhuc planè
rudis, & impolita esset, tibi Vene-
tiis commoranti recognoscendam
dederam, nunc primum, qualis-
cunq; ea sit, cultiorem tamè, ac or-
nationem aliquanto ex tua cohors-
tatione redditam ad communem utilitatem ædere con-
stitui: cupiens de tabula tandem (ut aiunt) manum tolle-
re, meq; opportune ad aliquod aliud egregium opus
transferre. Verum quum iuxta morem de opere dicen-
do mecum diu animo uolutarem, quem aut digniorè,
aut præstantiorem patronum huic libentius darem, quã
te ipsum habui neminem: ut potè cui iam à principio
destinata dedicatio fuerat, & ex cuius sapientissimo iudi-
cio tum primum spes æditionis mihi cæperat arride-
re. Nuncupamus igitur id tibi pater optime, non ut scri-
ptorum ferè uulgus solet, ut me meaq; hæc scripta co-
mendatiora tibi faciam: nõ ut popularem auram studio-
sius aucuper, aut ut calide gratiam abs te maiorem ineã:
sed ea tm̄ causa hoc a me factum est, ut tuo in primis p̄si-
dio opus ipsum quantumlibet obscurum splendore tui
nominis de tenebris in lucem honestissime, atque au-
spicatisime prodeat. Nã ex eo q; tu lucubrationes nos-
tras minime contemnendas duxisti, cuncti sanè mortã-
les intelligunt, dignas esse, uel ex hoc tantum nomine, ut
ab omnibus legantur: quasi tu tua manu illis subscripse-
ris. Quod Iosippus olim & ipse quæsisse in suis histo-
riarum libris dicitur: qui suppresso suo interim nomine,
dum Vespasiano principi illud opus inscribere, nequaquã

ignotum se, aut obscurū fore credidit. Nam quis modo
ausit aspernari qđ tu tantæ excellentiæ uir, & in omni stu-
diorū genere eminentissimus aptissimo iudicii tui suffra-
gio cōprobaris? & omnium oculis, & auribus cœnueris
exhibendum? Haud obscura est uis ingenii tui, sanctitas
morum, excellensq; in omni literarum genere eruditio-
nis præstantia, & omnium humanarū, diuinarumq; res-
rum, uniuersalis, & absoluta cognitio. Vnde factum est,
ut tibi ob Christi amorem externis oris latitanti diutius
non licuerit occultari: neq; ut cupiebas, fas fuerit in san-
cta, ac diu concupita uitæ tranquillitate diuinæ, ac cœles-
sti contemplationi uacare. Admirabilis illa quidem tua
rerum omnium abdicatio, qua te spretis publicis mune-
ribus ad uitam priuatam contuleras: at nunc multo etiā
mirabilior euocatio ad tam præcellsum fastigium digni-
tatis. Vtrobicq; sanè miraculum, & utrunq; (ut credi par-
est) ab uno, eodemq; spiritu sancto diuinitus procuratū.
Dei certe opt. Max. nutu factum est, ut quo magis lateo-
bras quærerēs, honores fugerēs, opes, ac potentiā spero-
nerēs, eō ad maioris dignitatis gradum euectus fueris: ut
in maximo omnium mortalium, ac totius orbis thea-
tro, uelut super candelabrum positus, maius uirtutis, ac
sanctitatis tuæ lumen ostenderēs. Non sum equidem ne-
sciūs, quæ tua constantia semper fuit, te qui iam pridem
episcopatum, opesq; ac honores tua sponte reieceras,
non aliter amplissimam cardinalatus dignitatem, & deo
latis tibi ultro tãti honoris infulas suscepturū fuisse, nisi
Pauli. iiii. Pont. Max. præceptum, ac pii, necessariiq; labo-
ris ratio persuasisset, & Rei. p. Christianæ causa, & fidei
negocium compulisset. Vnde fit, ut sicut antea non deo
serueras opus episcopi, sed opes: ita modo accitus hac
diuina uocatione, non fastum, neq; gloriam, aut inane no-
men suscipiendum putasti, sed molestiam, laborem, au-
toritatem, ac tuendæ Christianæ pietatis officium: cui
in tota uita tibi semper incumbendum duxisti. Quare

nemo bonus dubitat id esse urgere religionis propoſi-
tum, non remittere. Quod & olim quamplurimos ſan-
ctiſſimos, ac ſapientiſſimos uiros feciſſe ſatis conſtat:
quos in omnibus tu tibi iam ab ineunte gr̄ate propoſue-
ras imitandos. Accipe ergo pater pientiſſime labores,
fructuſq; ocii noſtri ea, qua nos olim ſolebas, hilaritate
ſuſcipere: quos quidem (ni fallor) ualde gratos tibi fore
ſperamus, non ſolum ob eam quam tractant materiam:
ſed etiam ob fidem, atque obſeruantiam erga te
meam: quæ ſumma eſt, & quam tu ſic eſſe planè iudices,
ſi noſtrum in te amorem, & ſtudium, pietatemq; atten-
tius indagare uolueris. Cogor iam aſſiduo amicorum
conuictio exire de tenebris, atq; fidelisſimis eorum cõ-
ſiliis potius obtemperare, quàm meis. Monèt enim me
ac liberius etiam accuſant tarditatem ſegnitiemq; penè
meam permulti uiri eruditisſimi, itidemq; amicisſimi,
quorum uel ſingulorum iudicio iure poteram eſſe ſecu-
rus. Verum enim uero ut in genue fatear puſillanimita-
tem meam, adhuc poſt tantorum uiroꝝ iudicia penò
deo animi, quid ſim facturus. Tuis ergo benigniſſime
pater auſpiciis, & quibus polles ſtudiis, ac fauoribus rē
noſtram, immo Chriſti adiuua: nos, noſtraq; tibi cõmitti-
mus, fideiq; tuæ cuncta mandamus. Quod felix, fau-
ſtumq; ſit, & ad ſummi, ac omnipotentis Dei laudem,
& proximi ſalutem. Vale diu felix, & beatus in do-
mino.

Ex ruſculo noſtro Murellano in Patuiniſ, .iiii.
no. Oct. M D XXXVIII.

a iii

GEORGIO ANDREASIO PAVO
li. III. Pontificis Max. penes Venetum Sena
tum Legato optimo Io. Baptis
ta Egnatius Vene
tus, S. P. D.

Non possum certe tibi pater amplif
sime non plurimum in praesentia
gratulari, mihi uero et atq; et gau
dere, q; libri de castitate septem à
Scardæonio nostro conscripti nūc
demum in lucem prodeant: quos
ille adhuc iuuenis, quum in Barro
cii Patauini olim antistitis familia
ageret, incoharat. Gratulationis autem, gaudiq; huiusce
mei plures, & honestissime causæ: uel q; nunc primum
similia argumenta, quæ scribendi ratio iam pridem obso
leuerat, ab hoc ipso homine pie in primis, & pure tra
ctentur: uel q; adhortationes etiam secutus meas abso
lutos hosce libros nunc tandem emittat: uel deniq; q;
Scardæonius ipse uetere mihi amicitia coniunctus tot la
borum, uigiliarumq; quas exhausit, nūc deniq; fructum
uerum caplet. Et fuit certe amplissime antistes idem &
optime Scardæonius ipse à primis statim annis bonar
um literarum maxime cupidus, quas foelicissimo ius
uentutis suæ cursu ita semper amauit, ut in hunc usque
diem nihil omnino libentius agat: quo nomine sic Baro
ccio antistiti longe optimo charus, gratulq; fuit, ut illū
diutissime in familia habuerit, illumq; sacerdotio or
nandum curarit. Hunc hominem tibi diligentius com
mendarē, nisi planē intellexissem, & eius uirtutem, & mo
res, & eruditionem præcipue tibi probari. Utinam uero
reliqui christianæ pietatis principes genus hoc sacerdo
tum amplectantur: hosce in primis foueant, hosce amo
plissimis quibusq; premiis dignos ducant. Non est cere
a iiii

te consilii nostri hac ipsa epistola querellas hominum
hac super re copiosius enumerare: non omnia inuersa
deplorare: non tot asinos mytheria tractantes incescere:
tu qui & pro dignitate hac tua, quam ornas, mederi po-
tes: & pro bonitate, qua omnibus places, id optas: &
pro prudentia, qua maxime uales, id debes: melius hisce
malis occurreris. Ego interim tibi Scardaxonium ipsum,
nigilalsq; eius commendare ita non desinam, ut ingenue
fatear, plurimum emolumenti ex hac ipsa librorum il-
lius lectione, quos de castitate conscripsit, omnibus chri-
stianis hominibus affuturum. An uero tu, aut reliqui no-
stratis ordinis uiri sacra pure, sancte q; obeas: nisi prius
Deum ipsum reliqua q; numina caste adeas: an si princi-
pem in te spiritum impurum illis offeras, si corpus hoc,
quod sacratissimi templi instar esse debuerat, pollutum:
superis exhibeas, placatos tibi, fauentelq; unquam fore
speres: Scilicet uere, & ex uitae usu ab egregio poeta di-
ctum est, superis casta semper placuisse, castitatem ab il-
lis praecipuam in obeundis sacris expetitam, eius puri-
tatem in primis probatam, preces omnes, supplicatio-
nes, rerum primitias, quae munde, quae pure offerentur
acceptas. Non auro, non argento, non aedium laxitate, non
reliquo uictus regio apparatu summam illam prouiden-
tiam, aeternamq; illam mentem magis flexeris: quin po-
tius salis mica, et thuris modico puluere, multo melius
litaueris. Utinam nos, qui Petrum, qui Paulum, qui reli-
quam illam heroum manu sectari profiteamur, & quos
nobis uitae duces esse gloriamur, eorum ueterem mo-
rem, ueterem disciplinam, uetera instituta retineamus, ut
eorum ueri imitatores & dici, & esse mereamur.
Caeterum na ego plane incautus, qui pedem rursus
(quod aiunt) limini. Illud non possum non ingenue pro-
fiteri, plurimum omnes esse profecturos, quos libro-
rum huiuscemodi lectio plurimum delectarit. Est enim
argumentum hoc de castitate ab Scardaxonio institutum,

non suo solum nomine plausibile, sed usu, assiduaq; ob-
seruatione uitæ hominum maxime profuturum. Agno-
scent cœlibes nullo prorsus cum mœrore, quibus uincu-
lis obstricti agant: nec suas non mariti accipient leges: ut
quãuis graues, acerbæq; in coniugio molestiæ contins-
gant, discere hinc possint, qua ratione eas, aut tollant,
aut perferant. Quid q; sacerdotes etiam ipsi ex hisce li-
bris haurire ualeant, quod eos uehementer ornet, atque
etiam admirabiles reliquis efficiat. Ille uero locus, in
quo de uera religione differitur: ut tibi, dii boni, place-
bit: ut nunc tandem tibi probabitur: ut hanc partem
numeris omnibus absolutam amplexaberis? Nam qua
tenus, quæue fini pudicitia maritis, & castitas sacerdotis
bus retinenda sit, quis facile in suo ordine posthac intelli-
get: si modo ad calcem usq; operis peruenerit: in quo libi-
dinis coercendæ, teterrimæ alloqui pestis præcepta tra-
duntur. Siquidem aut ego fallor, aut ita uere, & ex uitæ
usu prorsus censendum est his qui literas, honestasq; di-
sciplinas amant, qui bene, beateq; uiuere optant, nullum
capitaliorem hostem, nullumq; magis noxium esse uis-
tandum, atque ipsam gulæ, uentrisq; ingluuiem, uene-
risq; communem nobis cum belluis uoluptatem. Bene,
ac feliciter. Vale.

Venetis M D X L I I.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.